

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ
(172) الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا
لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَ
نِعْمَ الْوَكِيلُ (173) فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ
لَمْ يَمَسْسَهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو
فَضْلٍ عَظِيمٍ (174) إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ
أَوْلِيَائَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
(175) وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ
حِزْبًا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (176) إِنَّ
الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَ

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (177) وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّمَا نُمْلِِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ
لِيَزِدَّادُوا إِثْمًا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ (178) مَا كَانَ
اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ
الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى
الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَأَمِنُوا
بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَ تَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ
(179) وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ
مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (180)

~~~~~

Of those who answered the call of Allah and the messenger, even after being wounded, those who do right and refrain from wrong have a great reward;— Those to whom men said: "A great army is gathering against you, so fear them": but it (only) increased their faith: they said: "For us Allah sufficeth, and He is the best guardian." And they returned with grace and bounty from Allah: no harm ever touched them: for they followed the good pleasure of Allah: and Allah is the Lord of bounties unbounded. It is only the Satan that suggests to you the fear of his votaries: Be ye not afraid of them, but fear Me, if ye have faith. Let not those grieve thee who rush headlong into unbelief: Not the least harm will they do to Allah: Allah's plan is that He will give them no portion in the hereafter, but a severe punishment. Those who purchase unbelief at the price of faith,— not the least harm will they do to Allah, but they will have a grievous punishment. Let not the unbelievers think that our respite to them is good for themselves: We grant them respite that they may grow in their iniquity: but they will have a shameful punishment. Allah will not leave the believers in the state in which ye are now, until He separates what is evil from what is good nor will He disclose to you the secrets of the unseen. But He chooses of His messengers whom He pleases. So believe in Allah. And His messengers: and if ye believe and do right, ye have a reward without measure. And let not those who covetously withhold of the gifts which Allah hath given them of His grace, think that it is good for them: nay, it will be the worse for them: soon shall the things which they covetously withheld be tied to their necks like a twisted collar, on the day of judgment. To Allah belongs the heritage of the heavens and the earth; and Allah is well-acquainted with all that ye do.

~~~~~

(ایسے مومنوں کے اجر کو) جنہوں نے زخم کھانے کے بعد بھی اللہ اور رسول

کی پکار پر لبیک کہا۔ ان میں جو اشخاص نیکو کار اور پرہیزگار ہیں ان کے لئے بڑا

اجر ہے۔ جن سے لوگوں نے کہا کہ: "تمہارے خلاف بڑی فوجیں جمع ہوئی

ہیں، ان سے ڈرو،" تو یہ سن کر ان کا ایمان اور بڑھ گیا اور انہوں نے جواب

دیا کہ: "ہمارے لئے اللہ کافی ہے اور وہی بہترین کارساز ہے"۔ آخر کار وہ

اللہ تعالیٰ کی نعمت اور فضل کے ساتھ پلٹ آئے، ان کو کسی قسم کا ضرر بھی

نہیں پہنچا اور اللہ کی رضا پر چلنے کا شرف بھی انہیں حاصل ہو گیا، اللہ بڑا فضل

فرمانے والا ہے۔ اب تمہیں معلوم ہو گیا کہ وہ دراصل شیطان تھا، جو اپنے

دوستوں سے خواہ مخواہ ڈرا رہا تھا۔ لہذا آئندہ تم انسانوں سے نہ ڈرنا، مجھ سے

ڈرنا اگر تم حقیقت میں صاحب ایمان ہو۔ (اے پیغمبر) جو لوگ آج کفر کی

راہ میں بڑی دوڑ ڈھوپ کر رہے ہیں، ان کی سرگرمیاں تمہیں آزر دہ نہ

کریں، یہ اللہ کا کچھ بھی نہ بگاڑ سکیں گے۔ اللہ کا ارادہ یہ ہے کہ ان کے لئے

آخرت میں کوئی حصہ نہ رکھے، اور بالآخر ان کو سخت سزا ملنے والی ہے۔ جو

لوگ ایمان کو چھوڑ کر کفر کے خریدار بنے ہیں وہ یقیناً اللہ کا کوئی نقصان نہیں
کر رہے ہیں، ان کے لئے دردناک عذاب تیار ہے۔ یہ ڈھیل جو ہم انھیں
دئے جاتے ہیں اس کو یہ کافر اپنے حق میں بہتری نہ سمجھیں، ہم تو انھیں اس
لئے ڈھیل دے رہے ہیں کہ یہ خوب بارگناہ سمیٹ لیں، پھر ان کے لئے
سخت ذلیل کرنے والی سزا ہے۔ اللہ مومنوں کو اس حالت میں ہر گز نہ رہنے
دے گا جس میں تم لوگ اس وقت پائے جاتے ہو۔ وہ پاک لوگوں کو ناپاک
لوگوں سے الگ کر کے رہے گا۔ مگر اللہ کا یہ طریقہ نہیں ہے کہ تم لوگوں کو
غیب پر مطلع کر دے (غیب کی باتیں بتانے کے لئے تو) وہ اپنے رسولوں میں
سے جس کو چاہتا ہے منتخب کر لیتا ہے۔ لہذا (آمور غیب کے بارے میں) اللہ
اور اس کے رسولوں پر ایمان رکھو۔ اگر تم ایمان اور خدا ترسی کی روش پر چلو
گے تو تم کو بڑا اجر ملے گا۔ جن لوگوں کو اللہ نے اپنے فضل سے نوازا ہے اور
پھر وہ بخل سے کام لیتے ہیں، وہ اس خیال میں نہ رہیں کہ یہ بخیلی ان کے لئے
اچھی ہے۔ نہیں، یہ ان کے حق میں نہایت بری ہے۔ جو کچھ وہ اپنی کنجو سی

سے جمع کر رہے ہیں، وہی قیامت کے روز ان کے گلے کا طوق بن جائے گا۔

زمین اور آسمانوں کی میراث اللہ ہی کے لئے ہے اور تم جو کچھ کرتے ہو اللہ

اس سے باخبر ہے۔

(ऐसे मोमिनोँ के अज़्र को) जिन्होंने ज़ख्म खाने के बाद भी अल्लाह और रसूल की पुकार पर लब्बैक कहा--- उनमें जो अशखास नेकूकार और परहेज़गार हैं उनके लिए बड़ा अज़्र है--- जिनसे लोगों ने कहा कि “तुम्हारे खिलाफ़ बड़ी फ़ौजें जमा हुई हैं, उनसे डरो” तो यह सुनकर उनका ईमान और बढ़ गया और उन्होंने जवाब दिया कि “हमारे लिए अल्लाह काफ़ी है और वही बेहतरीन कारसाज़ है |” आखिरकार वह अल्लाह तआला की नेमत और फज़ल के साथ पलट आए, उनको किसी किस्म का ज़रर भी नहीं पहुँचा और अल्लाह की रिज़ा पर चलने का शर्फ़ भी उन्हें हासिल हो गया, अल्लाह बड़ा फज़ल फरमानेवाला है | अब तुम्हें मालूम हो गया कि वह डर-अस्ल शैतान था जो अपने दोस्तों से खामखाह डरा रहा था | लिहाज़ा आइन्दा तुम इनसानों से न डरना, मुझसे डरना अगर तुम हक़ीकत में साहिबे-ईमान हो | (ऐ पैगम्बर) जो लोग आज कुफ़्र की राह में बड़ी दौर-धुप कर रहे हैं उनकी सरगर्मियाँ तुम्हें आजुर्दा न करें, ये अल्लाह का कुछ भी न बिगाड़ सकेंगे | अल्लाह का इरादा यह है कि उनके लिए आखिरत में कोई हिस्से न रखे, और बिल-आखिर उनको सख्त सज़ा मिलनेवाली है | जो लोग ईमान को छोड़कर कुफ़्र के खरीदार बने हैं वे यकीनन अल्लाह का कोई नुकसान नहीं कर रहे हैं, उनके लिए दर्दनाक अज़ाब

तैयार है | यह ढील जो हम उन्हें दिए जाते हैं उसको ये काफ़िर अपने हक़ में बेहतरी न समझें, हम तो इन्हें इसलिए ढील दे रहे हैं कि ये ख़ूब बारे-गुनाह समेट लें, फिर इनके लिए सख़्त ज़लील करनेवाली सज़ा है | अल्लाह मोमिनों को इस हालत में हरगिज़ न रहने देगा जिसमें तुम लोग इस वक़्त पाए जाते हो | वह पाक लोगों को नापाक लोगों से अलग करके रहेगा | मगर अल्लाह का यह तरीका नहीं है कि तुम लोगों को ग़ैब पर मुत्तला कर दें | (ग़ैब की बातें बताने के लिए तो) अल्लाह अपने रसूलों में से जिसको चाहता है मुंतख़ब कर लेता है | लिहाज़ा (उमुरे-ग़ैब के बारे में) अल्लाह और उसके रसूलों पर ईमान रखो | अगर तुम ईमान और खुदातरसी की रविश पर चलोगे तो तुमको बड़ा अज़्र मिलेगा | जिन लोगों को अल्लाह ने अपने फज़ल से नवाज़ा हैं और फिर वे बुख़ल से काम लेते हैं वे इस ख़याल में न रहें कि यह बख़ीली उनके लिए अच्छी है | नहीं, यह उनके हक़ में निहायत बुरी है | जो कुछ वे अपनी कंज़ूसी से जमा कर रहे हैं वही क्रियामत के रोज़ उनके गले का तौक बन जाएगा | ज़मीन और आसमानों की मीरास अल्लाह ही के लिए है और तुम जो कुछ करते हो अल्लाह उससे बाख़बर है |